

Bölüm 10

ATLARDA ZEHİRLENMELERDE İLK YARDIM UYGULAMALARI

Meryem KARAPINAR¹
Esra PAMUK²

GİRİŞ

Tanım yapacak olursak zehirlenmeler vücuda dışarıdan alınan toksik maddelerin girişine bağlı olarak vücudun normal fonksiyonel yapısının bozulması olarak nitelendirebiliriz. Zehir çeşitli yollar ile alınabilmektedir. Örneğin bir at yangın sırasında kaldığında solunum yoluyla karbon monoksit gazını alabilir buna bağlı olarak zehirlenme olguları ortaya çıkabilmektedir. Zehirlenmeler akut yani saatler veya dk içerisinde olabileceği gibi aylar hatta yılları kapsayan kronik bir şekilde meydana gelebilir. Zehirlenmelerde teşhise yönelmek oldukça zordur bunun başlıca nedeni semptomların birçok zehirde alınım yoluna bağlı olarak benzerlik göstermesidir. Zehirler birçok enzimi birçok sistemi etkiyebilmektedir. Örneğin bir ata çikolata verdiniz atlar tatlı olduğu için bu çikolatayı yemeleri gayet normal karşılanabilir. Çikolatada bulunan bir madde olan teobromin atalarda sinirsel semptomlarla seyreden bir durum meydana getirebilir. Zehirlenmelerde genel sağaltım ilkeleri şu şekilde sıralanabilir.

1. Atın zehir kaynağından uzaklaştırması
2. Atlar kusamayan canlılardır. Bu durumda dolaşıma geçememiş yani ilk 2-3 saat geçmemiş vakalarda emilimin kısıtlanması aktif kömür birleşikleri vb. kullanılabilir.

¹ Öğr. Gör., Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale Meslek Yüksekokulu, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü, meryemkarapinar@kku.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-5091-8715

² Öğr. Gör., Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale Meslek Yüksekokulu, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü, esrapamuk@kku.edu.tr, ORCID iD: 0009-0003-4610-9335

KAYNAKLAR

1. Aboling, S., Drotleff, A. M., Cappai, M. G., & Kamphues, J. (2016). Contamination With Ergot Bodies (Claviceps Purpurea Senu Lato) Of Two Horse Pastures In Northern Germany. *Mycotoxin Research*, 32, 207-219.
2. Alim, E. Ç., & Yarsan, E. (2019). Böbreklere Yönelik Zehirli Maddeler. *Veteriner Farmakoloji Ve Toksikoloji Derneği Bülteni*, 10(2), 77-90.
3. Arslan, S., Yenilmez, K., & Özkan, C. (2018). Civa Zehirlenmesi Ve Tedavisi. *Türkiye Klinikleri Veterinary Sciences-Internal Medicine-Special Topics*, 4(3), 34-38.
4. Balabanlı, C., Albayrak, S., Türk, M., & Yüksel, O. (2006). Türkiye Çayır-Meralarında Bulunan Bazı Zararlı Birkiler ve Hayvanlar Üzerindeki Etkileri. *Turkish Journal of Forestry*, 7(2), 89-96.
5. Basalan, M., Hismiogullari, S. E., Hismiogullari, A. A., & Filazi, A. Y. H. A. N. (2004). Fungi And Aflatoxin B1 In Horse And Dog Feeds In Western Turkey. *Revue De Médecine Vétérinaire*, 155(5), 248-252.
6. Caloni, F., & Cortinovis, C. (2015). Plants Poisonous To Horses In E Urope. *Equine Veterinary Education*, 27(5), 269-274.
7. Chenchen, W., Wenlong, W., Xiaoxue, L., Feng, M., Dandan, C., Xiaowen, Y., ... & Baoyu, Z. (2014). Pathogenesis And Preventive Treatment For Animal Disease Due To Locoweed Poisoning. *Environmental Toxicology And Pharmacology*, 37(1), 336-347.
8. Cortinovis, C., & Caloni, F. (2013). Epidemiology Of Intoxication Of Domestic Animals By Plants In Europe. *The Veterinary Journal*, 197(2), 163-168.
9. Delfiol, D. J. Z., Oliveira-Filho, J. P., Casalecchi, F. L., Kievitsbosch, T., Hussni, C. A., Riet-Correa, F., ... & Borges, A. S. (2012). Equine Poisoning By Coffee Husk (Coffea Arabica L.). *BMC Veterinary Research*, 8, 1-8.
10. Gökkür, S., & Doğan, S. (2018). Ülkemizde Bulunan Zararlı Bitkiler.
11. Kar, P. (2022). Fumonisinlerin Oluşum Mekanizması Ve Metabolizmada Subakut, Kronik Etkisinin Sonuçları. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Fen Ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 3(2), 115-117
12. Ksenofontova, A., Buryakov, N., Ksenofontov, D., & Kosolapova, V. Poisonous Plants And Phytotoxins In Horses.
13. Liesener, K., Curtui, V., Dietrich, R., Märklbauer, E., & Usleber, E. (2010). Mycotoxins In Horse Feed. *Mycotoxin Research*, 26, 23-30.
14. Minervini, F., Giannoccaro, A., Fornelli, F., Dell'Aquila, M. E., Minoia, P., & Visconti, A. (2006). Influence Of Mycotoxin Zearalenone And Its Derivatives (Alpha And Beta Zearalenol) On Apoptosis And Proliferation Of Cultured Granulosa Cells From Equine Ovaries. *Reproductive Biology And Endocrinology*, 4, 1-9.
15. Nikokyris, P., Kandyli, K., Deligiannis, K., & Liamadis, D. (1991). Effects Of Gossypol Content Of Cottonseed Cake On Blood Constituents In Growing-Fattening Lambs. *Journal Of Dairy Science*, 74(12), 4305-4313.
16. Liu, Z. P. (2003). Lead Poisoning Combined With Cadmium In Sheep And Horses In The Vicinity Of Non-Ferrous Metal Smelters. *Science Of The Total Environment*, 309(1-3), 117-126.
17. Puschner, B., & Aleman, M. (2010). Lead Toxicosis In The Horse: A Review. *Equine Veterinary Education*, 22(10), 526-530
18. Pfister, J. A., Stegelmeier, B. L., Cheney, C. D., & Gardner, D. R. (2007). Effect Of Previous Locoweed (Astragalus And Oxytropis Species) Intoxication On Conditioned Taste Aversions In Horses And Sheep. *Journal Of Animal Science*, 85(7), 1836-1841.
19. Reis, L. S. L. D. S., Pardo, P. E., Camargos, A. S., & Oba, E. (2010). Mineral Element And Heavy Metal Poisoning In Animals. *Journal Of Medicine And Medical Sciences*, 560-579.
20. Schoeb, T. R., & Panciera, R. J. (1979). Pathology Of Blister Beetle (Epicauta) Poisoning In Horses. *Veterinary Pathology*, 16(1), 18-31.
21. Seawright, A. A., Hrdlicka, J., & Ng, J. C. (1983). Heavy Metal Intoxications In Horses. In *Veterinary Pharmacology And Toxicology* (Pp. 697-714). Dordrecht: Springer Netherlands.
22. Selby, L. A., Case, A. A., Osweiler, G. D., & Hayes Jr, H. M. (1977). Epidemiology And Toxicology Of Arsenic Poisoning In Domestic Animals. *Environmental Health Perspectives*, 19, 183-189.
23. Stegelmeier, B. L., & Davis, T. Z. (2018). Toxic Causes Of Intestinal Disease In Horses. *Veterinary Clinics: Equine Practice*, 34(1), 127-139.
24. Uzun, F., Garipoğlu, A., & Algan, D. (2010). Meralarımızda Görülen Sarı Peygamber Çiçeği (Centaurea solstitialis L.)'nin Bitkisel Özellikleri ve Kontrolü. *Anadolu Tarım Bilimleri Dergisi*, 25(3), 213-222.
25. Todorov, T., Stamberov, P., Nikolov, B., Manova, G., & Manov, V. (2019). Fatal European Yew (Taxus Baccata) Poisoning In Two Horses.
26. Tutun, H. (2014). Çikolata Zehirlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy University Journal Of Health Sciences Institute*, 2(2), 114-120.
27. Yücel, U. M., & Akpolat, Y. L. Ö. F. (2023, June). Hayvanlarda Aflatoksin Zehirlenmesi. in *Conference Id* (P. 95).